

JURNAL

PENTRĂ PERSOANELE ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedagogic

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

No. 47.

(Anul al patrulea)

București

22 Decembrie, 1859.

Conținutul: Istoria unui asasinat judecătoresc. — Oșelari în natură. — Istoria Naturii a vălătâriei.

Istoria unui asasinat judecătoresc.

(Știri.)

„Cine a născut acesta întâmplare? — întreba
acum Harvey cu indignare. „Cine mă jecătește
această țară? nici nămi o cunoșc pe nici de cum
cum a intrat această țară în lumea mea?“

Toți asistanții au rămas într-o tăcere
somnolentă.

„Domnule meu, a zis în fine otelista, lui
Harvey, sîntă împietrită cu mîi vîdă silă a face
în contra D-tale niute pasări care nămi vorb
plăcea. Prin lăcomia căpătîm care ai arătat
a poseda un asemenea bogat, D-ta ai gră-
mădită o mare nenorocire asupra D-tale mi a
familiei be. Dar fiindă că onoarea casei mele

este interesată în această cauză, nu pot să
aconeră. Trebuie să te adreși înainte comisa-
rii polițienești“. Joane, zise otelista kel-
nerului, trimite pe pînășul dăne un konsta-
bil (jendarm).

În timpul acesta, Harvey s'a amestecă pe
un scaun mi a născut obrazul său între amîndou
mîinile. O sîdoare pece îi a esită pe frunte;
inima lui bate cu spasmi, parcă ar vrea să
se rupă. Sîrmanul om a văzută acum vi-
torul său mi ală familiei sale zădărită mi ni-
micită printro intimare nenorocită, neprev-
zută, însă nereparabilă. „Dămezele“ zicea el

к'нѣ гласѣ devilѣ, „сѣ нѣ мѣ abandonezi ne mine креатура nenopocитѣ ми devilѣ!“ Дѣмѣ пѣтереа ка сѣ нѣ съкомѣѣ ла ачеастѣ ловитарѣ пѣозѣ ми терѣбилѣ.“ — Чева инквизициѣ принтр'ачеастѣ рѣгѣчизне, с'а скѣлатѣ ми а зисѣ Otelistѣ-лѣи „дѣчеци-мѣ ла комисарѣлѣ полициѣи ка сѣ се лѣмѣреаскѣ enigma diabolickѣ, каре нѣ почиѣ сѣ'ми еспликѣ; дар вѣ роѣ черчетадѣ дѣне onestatea a mea.“ „E de prisosѣ ка сѣ vorvimѣ маї мѣлѣ“ и а интерпретиѣ otelista интр'енѣ модѣ foarte рече „аичѣ este konstabilѣ кѣ не ва дѣче ла комисарѣлѣ махалалеї, Joiane iea лѣдѣга дар ми тѣ Loli сѣ мерѣи кѣ пої.

Тоѣи импресиѣ с'а дѣсѣ ла комисарѣлѣ полициѣи. Аколо с'а лѣатѣ знѣ такрѣѣ кѣ Harvey ла каре с'а доведѣлѣ виновѣдѣица лѣи интр'енѣ модѣ алѣта де палпавилѣ ми де инведератѣ, ин килѣ комисарѣлѣ л'а инкисѣ ин темница фѣрипорѣ ка сѣ'лѣ тримѣцѣ ла жѣдекатѣ Asisilorѣ каре ера сѣ се адѣне peste kite-ва зиле.

Ерамѣ атнѣчи ин анѣлѣ 1808 (зиче адвокатѣлѣ, асторѣлѣ мемориюлорѣ.) Еѣ ѣчеамѣ о кѣ-лѣторѣи де визитациѣ ин провинциѣ. Ин сеара д'интѣица kindѣ амѣ sositѣ ла канитала провинѣи знде ера сѣ се жѣдѣче Harvey nainte аsisilorѣ (жѣри), ерамѣ окѣнатѣ а чѣи интр'о карте пѣозѣ каре тракта деснре лѣциле пенале; kindѣ индатѣ амѣ аззитѣ не чѣне-ва вѣтиндѣ ла зшѣ ми propriety-peasa kasei знде medeamѣ, а интратѣ.

„Eskzazi-мѣ, Domnѣле? имѣ зичеа еа, даркѣ вѣ амѣ depanѣиатѣ; инсѣ este о дамѣ каре арѣ вреа сѣ вѣ vorbeaskѣ деснре о афачере foarte serioasѣ ми странѣе. Вреї D-та сѣ'и permisiї ка сѣ инпре? «Чѣне este еа? интревамѣ.“

„Нѣ почиѣ сѣ вѣ спѣиѣ нимикѣ деснре ачеаста; totѣ че мѣиѣ este кѣ еа се нѣмемте Mistrisse (Madame) Harvey. Dinsa, вѣрватѣлѣ еї ми копѣи лорѣ ераѣ nainte kite-ва зиле сѣ плече ла Boston. Dinsa ми копѣи ераѣ deja не корабѣе аутентиндѣ ми не вѣрватѣлѣ еї; инсѣ дѣнсѣлѣ ин минстрѣлѣ kindѣ ера сѣ плече де ла отелѣ ла корабѣе, 'ла виновѣдѣиѣ кѣ а фѣратѣ чева ми ла инкисѣ. Nenopocитѣлѣ а скрѣисѣ атнѣчи знѣ билетѣ соѣиї sale рѣгѣнд'о ка сѣ се intoаркѣ де ла корабѣе кѣ копѣи ми багажѣи. Ачеастѣ nenopocитѣ дамѣ чѣиндѣ ачестѣ билетѣ ера принсѣ д'о снаїмѣ ми дѣрепе ама де маре ин килѣ фрателе меѣ каре este знѣ амѣлоїатѣ алѣ вамеї, а лѣа'о ми

кѣ копѣи ми а адѣс'о ла знѣ отелѣ каре се аѣлѣ ин вечѣнтате. Атнѣчи 'ми-а адѣсѣ аminate кѣ се аѣлѣ ин каса поастра акѣмѣ знѣ адвокатѣ де ла Londonѣ ми а повѣдѣит'о ка сѣ се консулате кѣ D-та ин афачереа вѣрватѣлѣ еї.

„Bine, амѣ рѣспѣнсѣ, о сѣ вѣдѣѣ че почиѣ сѣ факѣ pentрѣ dinsa; сѣ инпре!“

Dama ачеаста, дѣне invitaciunea mea, индатѣ а интратѣ. Не обрасѣлѣ еї с'а вѣзѣтѣ зрме д'о маре фѣрѣмѣседе; ера ми акѣмѣ инкѣ фѣрѣмоасѣ, инсѣ foarte палидѣ де сѣфѣринѣе ми де дѣрепѣ морале; ера имѣрѣкатѣ simnлѣ дар кѣ елѣганѣе ми инфѣишареа еї ера foarte interesantѣ.

„Вѣ роѣ шедѣци Madame, и амѣ зисѣ фѣ-kindѣс'и знѣ complimentѣ ми еспѣнеци'ми кѣ de-slѣшѣре toate ачесте афачери.“

Ла инчѣнѣлѣ, сѣрмана н'а пѣтѣтѣ сѣ vorbeaskѣ де плинсѣ; инсѣ не зрмѣ амѣ вѣзѣлѣ кѣ се форѣеазѣ ми mia rakontatѣ istoriea еї ми а вѣрватѣлѣ еї.

Адвокациї синтѣ foarte familarї кѣ мише-лѣиле ми minѣцилѣ клиентюлорѣ лорѣ виновѣци каре лѣ интревѣинѣеѣ ка сѣ скане вѣеаца ми либертатеа лорѣ; адвокатѣи инѣеленѣи аѣ okaziea а fache studii latinѣи асѣра патѣреї отѣлѣи; дар треѣе с'о мѣрѣтѣрѣисескѣ ми еѣ инсѣми амѣ кре-зѣтѣ ла инчѣнѣлѣ кѣ Harvey е клѣпавилѣ.

„In ачѣастѣ афачере mia рѣмасѣ инкѣ чева neesplikabilѣ, амѣ рѣспѣнсѣ dameї Harvey; оаре амѣ дрѣнтѣ сѣ креѣзѣ кѣ penstaciunea вѣрватѣлѣ D-тале este nenѣтатѣ?“

„In toate кѣнѣрѣиле nenѣтате, mia рѣспѣнсѣ еа. Нѣ тѣрѣдѣескѣ кѣ а фѣкѣтѣ банкротѣ, инсѣ ла черчетаре с'а арѣлатѣ кѣ нѣмаї nenopocитѣиле комерѣиале 'лѣ-аѣ силѣтѣ ла ачестѣ пасѣ ми синтѣ мѣлѣи оамѣни onemѣи каре арѣ нѣтеа сѣ деа dovezї деснре onestatea лѣи. Аичѣ Madame Harvey іарѣ а инчѣнѣтѣ сѣ плинѣтѣ адѣкѣндѣ'ми аminate де трекѣтѣлѣ еї ми де вииторѣлѣ каре о амерѣинѣтѣ.

„Kpedѣ кѣ mia адѣскѣ аminate де maraziа D-лѣи Harvey; треѣзѣрѣиле D-тале с'аѣ пѣрѣлѣ кѣ мерѣѣ преа бѣне; аѣѣи кѣрациї Doamna mea, о сѣ vedemѣ че нѣтемѣ фаче; чеа маї маре грѣжѣ а mea este кѣ поатѣ кѣ жѣдектѣторѣлѣ А. ва пре-сѣда ла жѣри каре ва жѣдека не вѣрватѣлѣ D-тале; Ел este зн om sever ми даркѣ D. Harvey нѣ ва fi ин stare сѣ адѣкѣ dovezї палпавиле pentрѣ ne-виновѣдѣица лѣи, мѣ темѣ кѣ ва fi ин перѣколѣ а

fi esilată (eramă s'ă zikă : sninzpătă, insz
din porocire miamă intopsă vorba ninz kindă
n'amă pronznial'o inkă.)

Dăne inkă kite-va vorpîri în kape Madame
Harvey m'a pğată kă s'ă deaă asznpřmî apřparea
D-lăi nainteă žpřii, dinsa s'a dăšš męldzmindmî
prea męltă nentpř inkęraçiapea mi promisizniãe
mele. Nă voiă s'ă osteneskă aiçi ne lektoř kă
detalizpiale ačestăi pročesă křiminală; atila nę-
maî poçiă s'ă sniă kă, toate čerčetpřile mele
supre a nętea adzče dovezi bęne nentpř desvino-
vęđipea lăi Harvey, epăă în deşertă; nă s'a nę-
tăšš gęsi niçi o sinqpř fantă în favoapea deli-
kzentăi; intr'adevęř, penstazişnea lăi de mai
nainte epa nepřtată, đap ačeastă impřeçizpape
epa d'o foarte pęđină valoape în okii žpřiloră
în fađa žnei akzazişni aşıa de fęarpante mi de
ne fađă. Đap supre komplekta nenopřire a lăi
Harvey s'a apřtată kă intr'adevęř žđdektopřă
A va prezida žpřii; ačestă žđdektopř epa žnă
žpřiskonsvătă foarte învęđată mi vieađa lăi pri-
vată epa fępř nete, đap elă a třpřită inkă intr'o
epokă kindă žđdektopřii în kęstizni křiminalę
'mi-aă inkipită kă sninzpřtoapea este mintsî-
topřă šocietęđei mi mizlokkă čelă mai pęter-
nikă supre a imęznęđđi moravpřile žnăi nenopř.
În ačestă timnă nă epa rapă ka žnă žđdektopř
s'ă třpřită intr'o sinqpř đimineađă, 10 saă 12
oamenî la sninzpřtoape de la Nevgate. Kętre
ačeastă, žđdektopřă A aviea s'a skvătă d'o
boală foarte gęea mi žpřmele ačestei szferinđe
s'aă vęzštă inkă foarte bine zępřvite ne obr-
zđă s'ă.

În fine a ačensă žioa žđdektęđei a lăi Har-
vey. Prezidentăă kępři d'Asisi epa nęmitsăă
žđdektopř A. O męldime de oamenî aă asistată
la ačestă pročesă křiminală, în kape žnă omă
kă o edkazişne aleasă, k'o penstazişne de omă
onest s'a vęzštă akzat kă a fępată žn mizeraziã
obięktă, žnă čeasopřikă. Epa aiçi o kontra-
dikzişne pzixoloçikă kape n'a skępată din vede-
pea tãtłopř kape aă vęzštă ne ačeastă sipmană
familie în sala žđdektopreaskă. Intr'adevęř,
mi s'a pęntă inima vęzindă fiğpă lăi Harvey
ne kape epa zępřvite třpřpřile žnei nenopřicři
imense, žnei žale mi deşepape neažzite. Ka-
păă lăi epa atřpnată în žošă, de přşine mi de
nekađă; în ačeste pęđine žile s'a imęzpřniă

parkă kă zęče anî. Đap Madame Harvey, fępř-
moasă mi interesantă šocięa męnzşarvătă, epa
imaçina vie a žalei mi a nenopřicři čelei mai
komplite.

Ačeste impřezizi în favopřă lăi Harvey,
le amă desvolută în toată evidença loră în
pledoiapř meă nentpř dinsa; amă apřtată kă
ačeastă konvikzişne morală este mai foapte
de křtă konvikzişniãe fizice palnabile; kă ačeastă
familie este onestă; kă ačestă omă nă poate s'ă
fię žnă fępř; kă e imposibilă kă elă a fępată
čeasopřikă; ačeastă impřezizne, zikă, aă înčenštă
s'ă lękpeze mi asępřa asisiloră în favopřă kli-
entăi neă; đap în mizlokkă ačestopř inđoiçei;
eată kă žđdektopřă A se skoală mi fače đis-
kępsăă žpřitopř. „Domnilopř Asisi“ apřtăpea
măpřiloră, este neatakabilă; křima este aiçi
alita de manifestată ka šoarele la miază-zi mi
đakă în asemenea kăşpř simple s'ă nă se žpř-
meze glasăă žnei leçi nečasapie mi dpeantă,
atşnçi nęmaî va rezista niçi o sinqpřančă nentpř
averile oameniloră mi toată klęđipea šocietęđei
va kędea în pşină“.

Ačeastă konvopřire a hotępřită despře šoapřă
klientăi meă. Kępřea s'a petřasă nentpř žnă kapřă
de opř intr'žnă kabinetă; ne žpřmă todă aă pe-
venită în sala azđitorizăi mi aă deklarătă în
žnanimitate kă křima lăi Harvey e manifestă mi
elă e vinovată de žnă fępř. Dăne ačeea, Lordul
žđdektopřă A. a deklarătă kă fiindă kă Asisi
a deklarătă ne Harvey de vinovată, de ačeea
dinsăă a kęzštă s'ă neđeansa pęvęzštă de leçe
nentpř fępři adikă s'ă neđeansa d'a fi omopřită
přin sninzpřtępř.

La proklamazişnea ačestei sentinđe mortale,
Madama Harvey a kęzštă în leşinşpři în kape
a přmasă mai męltă timnă, đap Harvey a př-
masă inkřemenită ka žnăă kape vede o vizizne
stpeinză, žnă špektřă kape înrięđa de şnařma
inima omăi.— Đap dăne kite-va minşte d'o
asemenea katelensie, 'mi-a adşnată mingele salę
mi a şpřirată. „Domnilopř, în nęmele červătă,
nă komiteçđi o křimă kă mine; sinqă nevinovată.
Đap žđdektopřă A fi a třiată vorba zikřndă'i :
Delikzente, deşvătă, în zadapř sinqă vorbele tale;
đate, ai komisă o křimă, šocietatea đđi o př-
şnăčęştite kămă ai meřitată. Đandapmi adzčęđ
ne delikzentă žnde e hotępřită s'ă meapřă. Đap

n acestă mină și nînz deandarmii n'aș avstă
 нкѣ timnă s'лă adăкѣ кѣ dînăii лă inkisoare
 unde se dînă doz, trei zile oamenii kondamnați
 лă moarte. Harvey s'a anponiată кѣтре прези-
 dentăлă ждекторѣл A. шă ia spirălă, „Milorde,
 аї o inimă de neatră: astăzi аї asasinată шă n'ai
 ждекатă žnă omă; de astăzi neste o лѣнă de zile
 vei sta nainteа ждекторѣлăи черѣлăи ка сѣ dai
 sokoteala nentră fantele tale". Aceste vorbe sko-
 se din гѣра лă Harvey în acestă momentă inтр'žnă
 modă solemnă; а sьnat în зрекѣлă țățлор ас-
 ditorлорă кѣ žnă еко тепѣлă. Ми s'a пзрăтă кѣ
 паркă аззимă žnă гласă черескă vorbindă d'o
 алă лѣме. Ждекторѣлă A. капе n'a скѣпатă
 niçă елă d'asemenea impresiune, а pидикатă seană
 шă toată лѣмеа а plecată.

Dar fiindă кѣ n'amă maї pтăтă sѣ skană
 вісаа лă Harvey, m'amă siată чедă пѣдинă эл
 konsola în ореле sale челе dăne зрăтă, шă sьne
 ачестă skonă, л'amă vizitată adese-опі în челѣла
 са de inkisoare. Кѣ kită, л'amă vьzăтă maї mьлăтă,
 кѣ atăтă m'amă inkredintăтă maї mьлăтă кѣ ачестă
 omă нѣ poate sѣ fie клпавѣлă de krima țăptiша-
 гьлăи. Inтр'o zi imі zicea „Sintă foarte nenoro-
 çită, soarta паркă are o пљчере а mă koni;

паркă sintă лѣsată de Dămnezeă шă de oa-
 menî; кѣ toate ачестеа штă, saă чедă пѣдинă voiă
 sѣ kredă кѣ черѣлă ва pѣсѣна inтр'o zi inоченца
 mea. Sѣ fiă eă sьinzpată ка žnă kîne nentră
 o krimă капе n'amă komi'so шă че krimă! o
 krimă аша de mizerabilă; ачeastă idee me pe-
 volăтă! Kită de клпавѣлă sintă ачешті жѣраçи (Asisi)
 шă ждекторѣлă лорă presidentă кѣ inima de
 neatră капе kondănită fîрă mîлă žnă omă шă
 konçetădeană лă o moarte аша de inflame! Dăm-
 nezeale, ажъtmî шă dîmă пѣтере ка sѣ poçiă
 treçe neste ачeastă орă amară."

Akămă sirmanăлă s'a арѣkată neste патăлă
 sѣжă шă а vьpsată žnă pîđ de лăкръmî.

Dar çine poate sѣ dăskprie адио капе 'лă лă
 лăkată de лă soçieа шă konii лă! Тоçи s'aă in-
 çençkiată шă s'a pğrată кѣтре Dămnezeă, kămă
 нѣmaї inimi пѣре шă inоченте poate sѣ лă факă.
 Паркă кѣ sьasmă mîlелă лорă s'aă imьpъçiшатă,
 n'amă pтăтă sѣ пabdă ачестă спектаколă капе
 imî pçne inima; amă dată fəra akasă, m'amă in-
 kisă în kamera mea nînz kîndă esekçizînea sîr-
 manăлă Harvey а fostă terminată.

(Ва зрма.)

Джелрї вn патрр.

Лѣмеа noastрă este o лѣме de лѣnte mi de
 дѣеле: bellum omnium contra omnes (о лѣнтă
 țățлорă în kontra țățлорă). Пъмннтăлă а avstă
 žnă дѣелă în maї mьлăte pîndърї кѣ челе-лалă
 konçpрă черешті шă ачeasta а prodăsă niunte ка-
 taklisme maї капе а kostată еsîngă žnei лămî
 inтрeçи; прекъмă пе. аратă цеолоçieа. Поплăii
 аă avstă шă аă în toate zилеле дѣеле жпвăлă кѣ
 алă шă ачeasta prodăचे vîrçîngă шă văкpיעа ж-
 nopра шă desfăçhereа шă inтрistaрeа аatopa. Пар-
 tidеле poлитиче аă дѣелеле лорă шă sѣ лѣнтă
 žnă кѣ алă, о лѣнтă sîнçeroasă. De kîndă еsîstă
 лѣмеа, zиче Aristoteală, s'a лѣнтată çei гьвернаçи
 кѣ çei капе гьвернă; çei пѣçини капе се пѣmesкă
 алеші (Aristos) кѣ çei mьлăдї капе се пѣmesкă
 пonsăii (Demos). Inтр'žnă kьвînt, лѣntа inтръ аристо-
 кpаçie шă демокpаçie, saă vorbindă în лăмба noa-
 стpă poлитикă а zилăи, „inтрe воepismă шă partida
 naçională, este veкă ка лѣмеа. Dar шă лѣntа inтрe

indivizi este eteрнă шă sîнçeroasă. Ne kъznesкă
 шă astăzi çнеle pъtmъшîçьpї барbare din сек-
 леле mediane, din ачешті seколă unde sabieа шă
 пѣmналă аă жькатă рољлă inteliçîngiei çелăи maї
 çьpreme; „ворbesк despне Dжеллă nentră реpara-
 çînea onoарей офensate." O nenopoçită konçizîne
 de аçeа че este onoарea шă d'аçeа че este репа-
 raçînea ei. Dжелл, zîk, este жn некpтă (stafiea)
 ал секълелор морçиї че се аратă din timn în timn шă
 акъмă, ка žniї din ачешті шекpтї (stafii) капе;
 dăne zîkъtoарea попвлялăи се аратă по морçîн-
 тpї veкї шă vestsкă о nenopoçipe.

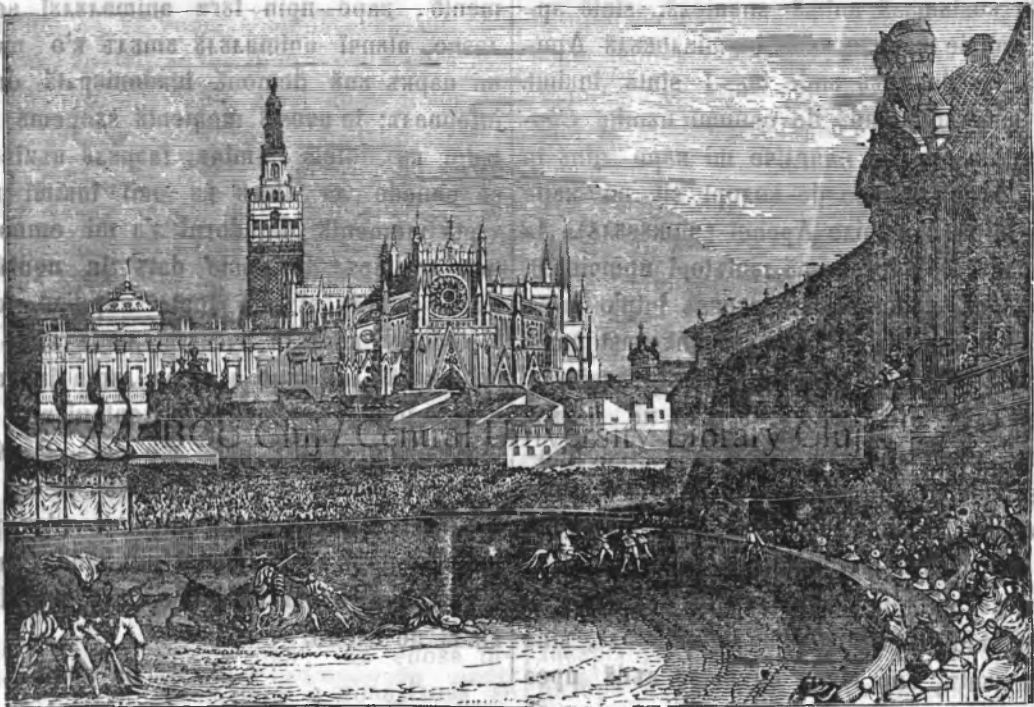
Dar нѣ нѣmaї кѣ omăлă се лѣntă în toate
 фелъpиле, în toate fazеле шă în toate секълеле, çи
 шă лѣмеа аналă е plînz de лѣнтă, este iară
 žnă bellum omnium contra omnes. Sѣ нѣ vor-
 bimă aîçi de nençmeroasеле лѣnte капе се çpmează
 inтрe аналеле карпивоаре, ferоçe, кѣ çеле па-
 çificе

звълъ este аша де tape ши алълъ аша де слабъ, аколо нъ поате съ fie ворба де лъптъ; аколо este tipanie ши антсаре. Дар кiarъ интре анимале d'o форцъ еквалъ, vedemъ ниште лънте синцроасе, ниште аdevърате дзелърî de moapte ши fiindъ къ омвлъ а гъситъ ин дзелъриле ачешоръ анимале, оарешî-каре аналогîе къ defektele сале проприй, и а пълкълъ (прекъмъ не плакъ totъ-d'аъна а vedea къ алцî грешескъ ка поî) ши ле а кълтивлъ интр'алита ин китъ ле а transformatъ ин репрезентационе театралъ, ин жокъриле пълблече.— Ачесте дзеле d'анимале деспре каре

ворбимъ акъмъ сîнтъ vestite адикъ лънте де таърî ши лънте интре кокошî. Aste sîнтъ vestite дзеле гъкте ин аренеле пълблече ин presența езве-panilorъ ши а попллоръ.

Дар nainte d'а ворси d'ачесте дзеле бизаре, съ ворбимъ инкъ деспре зндъ дзелъ, поате ши маî бизаръ, адикъ де дзелеле пълблече интре зндъ омъ ши анималъ.

Кîндъ Рому а къзълъ din мърimea еî физи-къ ши моралъ къ каре а съвжратъ лъмеа, а инченълъ съ гъсеаскъ о пълчере интре лънтеле де омъ (gladiatores) къ fearеле сълватиче (леî.) Ачестъ

О Арена де тоreadores ин Spania.

поплълъ ин каре s'a stinsъ nobилълъ сîнцe де Сато, че ера rata а се върса nentръ либертате, а аплъдатъ кîндъ а вълзълъ сîнцe де омъ върсîндъ-се ин Ар-рентъ интр'о лънтъ игновилъ къ зндъ анималъ. Кръ-зîмеа нъ este нîчî одатъ инсогълъ къ аdevъратълъ къръцîдъ, нîчî ла поплълъ нîчî ла indivizi, прекъмъ недрентатеа нъ este нîчî одатъ консоартъ къ ли-бертатеа indivîдуалъ саъ а попллор.

Дъне къдепеа Ромей, а къзълъ ши жокълъ гладиаторлоръ. Дар ера зндъ поплълъ емитъ din сîнцеле Ромей каре а мowтенитъ мълъ де de-fekтеле Ромей Имперîале ши пегинъ din Рома републîканъ; ачестъ поплълъ ера spaniolî. Ачестъ

поплълъ каре а пълтатъ истопеа лъî къ Autoda-feeъ знде s'a аpsъ оaменî де вîî ка зндъ спектаколъ пълблкъ, а пълтатъ съ интродкъ ин цара лъî ка зндъ институтъ пълблкъ спектаколълъ сîнцроасъ алъ лънте интре оaменî ши таърî сълватичî. Toreadores sîн-акъмъ ин Spania ачееа че ераx Gladiatores ин Рома; адикъ ниште оaменî алгîл де дерпаданî ин китъ пъллъ ин toate зилеле вîаца лоръ ин жокъ интр'о лънтъ игновилъ, нълмаî ка съ кîштîче че-ва суpe а'ши пълеа интергине ачестъ вîеацъ игновилъ.

Нъ este нîчî зндъ орашъ маре ин Spania ин каре съ нъ fie о Арена nentръ жокълъ Torea-

dorilor. În oraşele de cunoaştere există societăţi care întregesc aceste jocuri publice ori ca o spectaculoasă particularitate, ori chiar ne costisă guvernării. În Madrid se dă pe fiecare săptămână reprezentaţi de Toreadores în beneficiul spitalului al acestor oraşuri! Ce confuziune de idee!

Eată cum se ardează şi asemenea spectacole.

Toreadorii vin întru o proceşiune (alai) mare pe capul cărţii merge şi delegaţi al poliţiei. Proceşiunea închipuită ca *Picadores* (pequeurs) care zădărnicează pe caşi proşti, şi fiind în îmbrăcaţi în costumele antice spaniole, sînt armată cu o lanţie care o pune în mişcare Arpeni, vis-à-vis de locurile unde sînt închişi. Pe vremea vine şi pîndă de oameni numiţi *Chulos*, ornaţi cu mlaştă panglică şi care vin în mîntă băcni de metase de colorii vii şi care se aşează între barierele Arpeni (chircoşii). La sfîrşitul vin *Matadores* săi luptători principali, vine îmbrăcaţi, fiind o sabie scoasă întru o mîntă şi în mîna cea-ială *Muleta* săi şi bastonuş mic învelit cu o bucată de metal strălucitor. Kindă persoana oficială ce se află pe capul proceşiunii, de semnalaţi cu jocul închipuit, îndată se sloboleşă tauri din locurile unde s'a închişi închişi; acum închipuit *Picadores* a se lupta cu diavolii şi să silească a urma tauri şi ală închipuit în spatele cu vîrşurile lanţilor lor; dăne a ceea, făr; kindă *Picadorii* sînt în pericol, vine *Chulos* la luptă; dar kindă şi ei se vîdă prea

stipulatorii, sălă peste barierele chircoşii şi scapă. Dar se întimplă ca şi un ală *Picador*, în acest moment de pericol pentru cămaradaşi, keamă pe tauri şi printre acestea okne atenţiunea animalului pentru un moment şi ama scapă vieaşa cămaradaşi să. Kindă, dăne o luptă cu 10—12 *picadores*, tauri s'a ostentă, atunci s'adună mai mulţi *Chulos* şi persectă animalul cu *Bandilleros*, adică cu bastonuşe mici golite întru şi zădărnicează cu pînă, chircoşii şi o materie aprinzătoare; aceste bastonuşe ală la vîrşurile nînte chircoşii. Kindă un *Chulos* a reuşit a închipuit în carne tauri şi asemenea instrumente, care prin fura animalului se aprinde lesne, atunci animalul zădărnicează k'o mare furi şi parcă un demon închipuit de flacăre infernale; în acest moment s'opreşte *Metador* cu *Muleta* în mîntă, tauri vîndă a ceea se repede la dînsă cu okii închişi şi în acest moment *Matadorul* l'a şi omorît printru o lovitură de sabie dată în pînă. Acum s'ade „bravos“ din toate părţile, dar kindă *Matadorul* kade în această luptă vine un ală în locurile lui spre a urma lupta închipuit. Kite odată, întru o singură reprezentaţiune, se luptă oameni cu 10—12 tauri d'o dată. Parcă kade un *Matador* morţ, dar kindă a ceea se întimplă publicul zice cu mulţumire că asta era o mare reprezentaţiune; întocmai noi kindă merge a kase dăne ce am vîrşurile eroşii unei drame, kăzîndă pe scenă.

(Ba urma.)

Istoria naturală a băcăriei.

(Urmas.)

Nici un material întregit nu este acum ca materie combustibilă nu era capabilă ca să arză cu totul; nici kearţă gază care lă întregit pentru lampă de gaz. A ceea se poate prin fînăne care se dăne pe pereţii vaselor şi pe sticla lampelor. A ceea fînăne arată cu o parte a gazului *Carbon*, de şi închipuită se taur a dată o luptă ală, totă nu s'a consumat cu totul. *Hydrogenul* şi *Carbonul* combină se cu *oxigenul* aerului, produce flă-

căra (foc). *Hydrogenul* dă căldură şi *Carbonul* dă lămpă, prin căldură care ese din flacăre şi prin pierderea *oxigenului*, se produce un spaţiu golit d'aer, în care (dăne lăneă echilibrată a aerului) aerul intră prin stratele de jos a flămei care alimentează flacăra cu *oxigen* nou. A ceea mişcare a aerului produce ca un fel de vîntă împrejurată flăcărei, produce cu flama nu merge drept în sus ci cu e kărbăţ la o parte (a ceea se ob-

serba mai multă la incendii, de aceea zică pom-
nierii că incendiile însuși prodăcă viată). Dar
fiindcă că aerul intră în stratele de sără ale
flăcării, de aceea este învederată că acolo flă-
cări e sără de aer și că acolo procesul
ardei se ținează în gradul cel mai per-
fect. Și intr'adevăr partea de josă să vi-
nită a flăcării, posedă o căldură multă mai
mare de cât partea de sără a flămei. Dacă
ar fi că pătrunde ca să facem ca flăcări să
aibă pretinderea o căldură exactă, amă și-
fira multă în privința economiei pentru prodă-
cirea căldurii în scopurile noastre domestice.
Acesta poate să se ținează kindă adăptăm ră-
zela inflamabilă intr'ună cilindru lungă pătrunsă
d'o deszătră de sîrmă și așa presentind-se
răzela la flăcări, voră avea pretinderea o
căldură exactă. Că acestă modă și că acestă
scopă, sîntă lăcrate mașinere de băcărie și
mașinere inventate de către nămită D. Elsner.
În această mașină, nu se vede nici lemne, nici
cărbuni, nici cenușă, nici oală și. c. l. Să vede
nămai o mașină elegantă și în pătrunsă ei se
răzesă băcatele în modă cel mai perfectă,
cel mai iste și cel mai ikonomikosă. Eată
ună progresă însemnată în modă ardeii kom-
bustibililor în băcăriele noastre.

VI. Băcăriele diferitelor națiuni.

Amă zică la încheptăle acestor artikoli
că există o relație intimă între istoria nați-
nilor și a băcăriilor lor; că epoca in-
floririi și epoca dekadencei a popălor se
reflektează în obiceiurile lor în raportăle min-
țării și că totă d'asna kindă ună poporă a skim-
bată băcăriea sa, adică modă natricei sale,
a și skimbată îndată lecile, obiceiurile și mo-
ravurile sale. Dacă amă avea timpă și locă
a desvolută această idee mai pe largă, amă fi a-
junsă la pesătatăle kriosă dară adevărată a-
dica că există o istorie a cărării zmană care
este totă de odată și Istoria Natrăle a lui
adica istoria nămintăle pe care țrește a ae-
rării în care țrește și a alimentelor sale
prin care țrește; acolo vomă afla că keară
și frămăsedea fizică și morală a raselor, sîntă
pesătate nă nămai a originelor lor, ci mai
multă inkă a năprimintăle lor pespektivă.

O asemenea părepe cere argumente, însă

ară fi foarte greș d'a adăce aici multă argu-
mente istorice muate din istoria băcăriilor
popălor, fiindcă că o asemenea istorie nu e-
sistă Dar aceea ce n'o răsimă în trecută, poate
s'o răsimă în presentă; întokmai că istoria
ne arată o desvolutare graduală a civilizației
șnora popăle care adă ajunsă akamă la cămea
desvolută, asemenea ne arată Etnologia adică
studială popăloră ce există akamă pe globăle
năminteskă, că diferiți popăle ai nămintăle se
află akamă în diferite stări de desvolutare în
calea civilizației, prin țmare ună tabloă
care ne năne achemă popăle ună lină altă, va
fi atită de instruktivă că ună tabloă istorică care
năne năntea okiloră nouștrii ună singură popăle
în diferitele faze ale desvolutăriei sale. Așa
dar, în locă d'o istorie a băcăriei popăloră,
vomă avea o geografie a băcăriei popăloră;
apoi ne lină această geografie, vomă năne și
geografia diferitelor forme și fizionomia po-
păloră și această coincidență ne va arăta ce
inflăință păternică țreștează băcăriea asupra
esistenței fizice a ună popăle.

Intr'adevăr, inflăințere prin care natră
formează popăle, sîntă nenămerose. Keară fil-
lărea vițeriloră, șromotăle țraganeloră, măn-
dii pășromi; konfigurăcirea țriloră, dacă
sîntă șege să măntăse, monotone să va-
riate în țăntăra loră, - asemenea și presența
să absența rîșriloră navigabile, țriloră și
lakșriloră, prekamă și kiară diversitatea șpe-
celoră de animale care kresă intr'o țară;
toate acestea adă cea mai mare inflăință asupra
karakterăle fizică și morală ale ună popăle.
Dar, că toate acestea, năprimintăle nașniloră
are cea mai mare inflăință asupra formăriei
karakterăle loră; eă este, că să zicemă așa,
lantere, sîntăle maici de care nașnea se nă-
trește. Eă este estăktăle țășpora șorceloră
prin care natră a lăkratăle pe o nașne nein-
țerșnită în kărsăle multoră sekăle. De aceea
vedemă totă d'asna diferința nătrăriei însosite
că diferința karakteriloră popăloră. Șîntă la
ce gradă diferința năprimintăle este kăzra să
cfektăle adă diferinței karakterăle popăloră
asta nu năstemă s'o decidemă intr'ună modă po-
zitivă. Poate că mindoră sîntă niște efekte pe-
tinproce; dar opri kămă, va fi năntre noi intere-

sants d'a face, ka sь zичemъ ama, o прѣмъларе
între вѣкѣтѣриле диферѣцилорѣ поплѣ ка сь ве-
демъ ìн че рапорѣ се афлѣ вѣкѣтѣрича лорѣ кѣ
stapea чивѣлизацѣи лорѣ.

Ла поплѣи чеї маї сълватѣи, ведемъ dife-
pinца карактерилорѣ лорѣ coincidentъ кѣ фелѣлѣ
mînkpeї лорѣ, дакъ се нѣрескѣ маї мѣлѣ de
karne шѣ de обѣкте сѣнцѣроасе (carnivore) саѣ
de plante (plântivore). Аша гѣсимъ не нѣзеле
Oceaniei не влѣндѣлѣ локситорѣ а ìнълеи Otahite
нѣтрѣндѣ-се de фѣкте, поаме шѣ de нѣчи de
kokos адѣкѣ de ниште фѣкте дѣлѣи; Otahitul este нѣ
нѣмаї влѣндѣ, чи este шѣ veselъ шѣ ìи плаче а
se ìмпортѣи кѣ фелѣримѣ de ornamente. Din кон-
тра, локситорѣлѣ ìнълелорѣ de Sandvîeh каре
мѣнѣнкѣ неште кѣрдѣ шѣ мѣлѣ ìнѣрѣ tape, аре
нѣлѣ карактерѣ аспѣрѣ; ðар локситорѣлѣ de Seeland
каре аре о вѣкѣтѣриче ìнкѣ маї кѣрдѣ, аре шѣ
нѣлѣ карактерѣ афлѣ de кѣрдѣ шѣ de сѣнцѣросѣ ìн
кѣлѣ беа сѣнцѣле ìнамѣчилорѣ сѣи оторѣи ла вѣ-
тѣле.

Ðарѣ адевѣрата ìмпортанцѣ а вѣкѣтѣричеї,
ìнчене токмаї ла поплѣи чивѣлизацѣи шѣ semichivili-
zаци. ìнченемъ revista поаслѣрѣ кѣ Kina, кѣ
ачеастѣ ðарѣ mare d'o semichivilizацине бизарѣ.
Kinezлѣ este de нѣлѣ карактерѣ влѣндѣ, дѣлче;
елѣ este foarte пропрѣлѣ (кѣратѣ), totъ-d'азна
мѣлѣмитѣ кѣ ачѣеа че аре, економѣкосѣ шѣ ла-
борѣосѣ; asta este parte лѣминатѣ а карактерѣлѣ
сѣлѣ; ðар аре шѣ о parte змѣрѣтѣ, адѣкѣ елѣ este
kinezлѣ чѣлѣ фѣкосѣ, d'нѣлѣ снѣрѣлѣ борнатѣ, не-
вѣрѣснѣкѣ ìн политѣкѣ, нѣ мѣле нѣчи de вѣрѣлѣ
нѣлѣ четѣдеанѣ нѣчи de фѣрѣчѣреа дѣмѣстѣкѣ нѣлѣ
tatъ de familie; este foarte корѣнтѣ ìн рапортѣлѣ
плѣчѣрилорѣ сѣмѣвале. ìн прѣвѣнцѣа гѣстѣлѣи ар-
тетѣкѣ, kinezлѣ este foarte барбарѣ. ìи плаче
мѣлѣдѣме сромотѣ шѣ еталацѣи фѣрѣ армонѣе шѣ
фѣрѣмѣсѣде. Bestmintеле sale арѣлѣ о мѣлѣдѣме
de колѣрѣ сромотоасе фѣрѣ гѣстѣ; каселе sale ар-
рѣлѣ о мѣлѣдѣме de ornamente сромотоасе ìарѣ
фѣрѣ гѣстѣ; ìи плаче о мѣлѣдѣме de femeї (biga-

mia) ìн femee чѣре о мѣлѣдѣме de materie; кѣ
кѣлѣ о femee este маї гѣрасѣ, кѣ афлѣ este маї
slimatъ ìн Kina; кѣчи фѣрѣмѣсѣдеа се кѣнтѣрѣште
кѣ ìтра; ðар еатѣ ìарѣ о бизарѣе контра-зѣкѣ-
тоареї ìн гѣстѣлѣ kinezлѣ ìе плаче о дамѣ гѣоасѣ
шѣ гѣрасѣ, ìнъ се змѣле не нѣчѣоаре мѣчи ка
але нѣлѣ копѣлѣ. Ачѣастѣ пѣчѣре пентѣрѣ мѣлѣ-
дѣме de varietѣци, ìнъ фѣрѣ гѣстѣ шѣ армонѣе,
о гѣсимъ шѣ ìн вѣкѣтѣрича kinezлѣлѣ. Kinezлѣ
мѣнѣнкѣ toate лѣкѣрѣле че ìи vine ìн мѣнѣ. Пе
Masa лѣи сѣ карнеа de вѣлѣтѣрѣ, вѣнѣице, берзе,
каї, кѣнѣи, шоарѣчи, шѣволоанѣ шѣ пѣсѣчи, ìнѣгѣ
карнеа de вакѣ, de оаїе шѣ de порѣкѣ. Апої вѣ-
кѣтарѣи ворѣ шѣ сѣ гѣтеаскѣ de ачѣсте обѣкте
кѣрѣоасе ìмпрѣнѣлѣ кѣ орезѣ, секарѣ шѣ борѣ
непѣнѣроасе фелѣрѣ de вѣкѣте. О масѣ de toate
зѣлѣле ла нѣлѣ kinezлѣ ordinarѣ konsistъ ìн 12 шѣ
15 фелѣрѣ de вѣкѣте, ðар о масѣ de лѣксѣ саѣ
de сѣрѣвѣтоаре тѣрѣве сѣ аїбѣ чѣлѣ нѣлѣнѣ ìнтѣ-
зѣчи de фелѣрѣ de вѣкѣте. Апої фелѣлѣ мѣнѣкѣрѣ
конвѣвилорѣ ла ачѣастѣ масѣ este ìарѣ бизарѣ;
кѣчи аволо нѣ шѣдѣ тоцѣ конвѣвѣи ла о масѣ, чи
fie-каре аре пайнтеа лѣи о масѣ мѣкѣ пе сеама
лѣи каре este аконѣрѣтѣ кѣ зн сервѣатѣ mare de
мѣтасе. Ðарѣ адевоѣнѣлѣ ла toate ачѣсте биза-
рѣи шѣ модѣлѣ kinezлѣ d'a змѣплеа сѣлѣле de
mînkape кѣ vase de порѣцѣланѣ, кѣ арборѣ ìн
mîniатѣрѣ шѣ кѣ таблѣрѣ d'але пѣкторѣлорѣ лорѣ;
d'a пѣне ìнѣгѣ sala de mînkape о мѣлѣдѣме de
bande de мѣзѣканѣи сромотѣшѣ шѣ d'a face нѣлѣлѣ
altsia ìн интервалѣлѣ вѣкатѣлорѣ нише компѣ-
mente церѣмонѣоасе; дакъ, зѣкѣ, vomѣ лѣа ìн
konsiderацине toate ачѣсте чѣрком-танѣе шѣ мо-
равѣрѣ kinezѣне, о сѣ авѣмѣлѣ о ìдѣе de карак-
терѣлѣ kinezлѣ шѣ de вѣкѣтѣрича лѣи шѣ о сѣ ìмѣ
сѣлѣи ка сѣ зѣчѣмъ кѣ kinezлѣ este ìн вѣкѣтѣ-
рича са, ка ìн каса са, ìн ìнѣна са ка ìн ìтатѣлѣ
сѣлѣ о амѣстѣкѣтѣрѣ бизарѣ de барбарѣе шѣ de
чивѣлизацѣи, о адеаре d'o мѣлѣдѣме de обѣкте
eterocene фѣрѣ армонѣе шѣ знѣтате.

(Ba зѣрма.)